

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY



IX Астана экономикалық форумы аясындағы
**«ЖАҒАНДАНУ ЖАҒДАЙЫНДА ЖАҢА ИНДУСТРИЯЛАНДЫРУ -
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУІНІҢ ДРАЙВЕРІ»**
жас ғалымдардың халықаралық ғылыми конференциясының
ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ

II БӨЛІМ

25 мамыр 2016 жыл

СБОРНИК ТРУДОВ

международной научной конференции молодых ученых
**«НОВАЯ ИНДУСТРИАЛИЗАЦИЯ КАК ДРАЙВЕР ЭКОНОМИЧЕСКОГО
РОСТА В КАЗАХСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ»**
под эгидой IX Астанинского экономического форума

ЧАСТЬ II

25 мая 2016 г.

PROCEEDINGS

of the international scientific conference of young scholars
**«NEW INDUSTRIALIZATION AS A DRIVER OF ECONOMIC
GROWTH IN KAZAKHSTAN IN TERMS OF GLOBALIZATION»**
in the framework of the IXth Astana Economic Forum

PART II

25 may 2016

Астана, Қазақстан
Astana, Kazakhstan

УДК 338.28(574)(06)
ББК 65.9(5Қаз)-551я431
Ж 28

Редакционная коллегия:

Декан Экономического факультета д.э.н., профессор Макыш С.Б.,
Заместитель декана по научной работе, к.э.н., и.о. доцента Бакирбекова А.М.
Заведующий кафедрой «Экономика» к.э.н., и.о. профессора Рахметулина Ж.Б.
Заведующий кафедрой «Финансы» д.э.н., и.о. профессора Садвокасова К.Ж.
Заведующий кафедрой «Туризм» к.э.н., доцент Дуйсембаев А.А.
Заведующий кафедрой «Учет, аудит и анализ» к.э.н., доцент Алибекова Б.А.
Заведующий кафедрой «Менеджмент» д.э.н., профессор Толысбаев Б.С.
Заведующий кафедрой «Экономическая теория и антимонопольное регулирование» к.э.н.,
доцент Бабланов Т.К., к.э.н., и.о. доцента Ауелбекова А.К.

Ж28 Жаһандану жағдайында жаңа индустриаландыру – Қазақстанның экономикалық өсуінің драйвері: Жас ғалымдардың халық. ғыл. конф. еңбектер жинағы. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2016.

Новая индустриализация как драйвер экономического роста в Казахстане в условиях глобализации: Сб. материалов межд. науч. конф. молодых ученых. – Астана: Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, 2016.

Proceedings of the international scientific conference of young scholars «**New industrialization as a driver of economic growth in Kazakhstan in condition of globalization**» Astana, L.N.Gumilyov Eurasian National University, 2016.

ISBN 978-9965-31-762-0

ISBN 978-9965-31-762-0

Халықаралық ғылыми конференциясының еңбек жинағында жаһандану жағдайындағы жаңа индустриаландыру мен экономикалық өсудің өзекті мәселелері қарастырылған.

В сборнике материалов международной научной конференции рассмотрены актуальные вопросы новой индустриализации и экономического роста в условиях глобализации.

The collection of materials in the international scientific conference considers important issues of the new industrialization and economic growth in globalization.

ISBN 978-9965-31-762-0

УДК 338.28(574)(06)
ББК 65.9(5Қаз)- 551я431

ISBN 978-9965-31-762-0

Для более эффективного функционирования и более точного отражения реального финансового состояния и бухгалтерского учета в компаниях можно предложить следующие альтернативные варианты ведения бухгалтерского учета:

- составить и утвердить график документооборота, который на данный момент в организации отсутствует;
- обеспечить внутренний контроль за учетной политикой, ее дополнением и изменением службами внутреннего аудита или ревизионной комиссией.
- внедрить систему управленческой отчетности по центрам доходов и расходов,
- при составлении бюджета, принятии решений по вопросам системы бюджетирования, утверждении бюджета гостиницы и контроля за его исполнением создать оперативный орган, называемый бюджетным комитетом.
- процесс бюджетирования предлагается закрепить в отдельном локальном документе, «Регламент процесса бюджетирования».
- ежемесячно анализировать отклонения между фактическими и бюджетными данными как за конкретный месяц, так и нарастающим итогом с начала года. Выявленные отклонения необходимо доводить до сведения руководителя центра ответственности для принятия необходимых корректирующих действий в процессе работы.

Специфика учета в гостинице в первую очередь заключается в том, что большая часть бухгалтерской информации рождается и частично обрабатывается инженерно-техническими и вспомогательными службами гостиницы. Такие службы обязаны вести оперативный учет, данные которого должны своевременно передаваться в бухгалтерию, окончательно там группироваться и обрабатываться. От оперативности и достоверности такого учета зависит правильность и своевременность отражения хозяйственных операций в бухгалтерском учете гостиницы и, соответственно, правильность исчисления и уплаты налогов. В частности, от данных оперативного учета служб размещения, бронирования и продажи номерного фонда зависит правильность определения выручки от реализации гостиничных услуг и отражения в учете полученных авансов.

Таким образом, от решения вышеизложенных проблем будет зависеть эффективность учетной системы исследуемого предприятия, что в целом будет оказывать влияние на его финансовые результаты.

Литература:

1. Феоктистов И. А. Гостиничный бизнес. Особенности бухгалтерского учета и налогообложения; ГроссМедиа, РОСБУХ - Москва, 2014. - 224 с.
2. Словарь русского языка С.И. Ожегова [Электронный ресурс] / режим доступа <http://www.ozhegov.org/words/12094.shtml>.
3. Иванов А.А. Инновационная политика в туризме //Официальный сайт туристской компании «XXX» www.intour.ru.

КӘСПОРЫН КАПИТАЛЫН ПАЙДАЛАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ

Байранбаева Ж.О., Омашева А.Б.

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,
Астана қ, Қазақстан Республикасы
E-mail: oralkyzy999@mail.ru

Бірқатар қаржыгерлер – классикалық қаржы мектебінің өкілдері (А. Смит, Д. Рикардо, К. Маркс және т.б.) капиталды қосымша құн әкелетін, құнмен салыстырады, бұл ретте қосымша өнім жасау тұжырымдамасына, сондай-ақ адамдардың қоғамдық өндіріс

барысындағы өндірістік қатынастарының ерекшеліктеріне сүйенеді. Осыған қатысты олардың пікіріне мысалы, С.Ю. Вайнштейн және И.А. Бланк қосылады.

Айтылған пікірлермен, шыныменде, келіспеске болмайды, өйткені капиталдың өндірістің және қоғамның дамуының негізгі факторы болуы қиындау; және бұл субстанция өзінің қаржылық мәніне қарай, ол меншік иесіне табыс әкелуге және өзінің бастапқы құнын өтеуге қабілеттілік байқатқан жағдайда ғана капитал ретінде қарастырылады. Алайда, капиталдың мәнін ұғынуға айтылған көзқарас кемшіліксіз емес. Атап айтатын болсақ, капитал айналымы және өндірілуі мәселелерін зерттеу кезінде оны қалыптасу көздері, олардың құрамы және капиталдың құрылымы мүлдем назардан тыс қалады.

Кейбір авторлар (В. Ле-Кутре, И. Фишер, Дж. С. Милль және т.б.) капиталды кеңінен – жинақталған байлық, меншік иесінің мүлкі және т.б ретінде қарастырады. Алайда, біздің ойымызша, мұндай түсіндіру зерттелетін құбылыстың қаржылық мәнін ашпайды, өйткені капитал – мүліктің статикалық жағдайы емес, бұл алдындағылармен белгіленген, осы субстанцияның уақыт бойынша құнының өзгеру үдерісімен байланыстағы, өте жоғары дәрежелі абстракциядағы санат.

Біз көзқарастарымен келісетін, В.В. Ковалев, Г.В. Савицкая талданатын санаттың жоғарыда қарастырылған, сапалық сипаттамаларын толықтырады және капиталды қаражаттың дәл ұзақ мерзімдік көзі ретінде анықтайды, бұл капиталдың инвестицияны қаржыландыру көздерімен арақатысына байланысты қарайтын болсақ толықтай негізді, ал өзінің мағынасы бойынша авансыланған капитал болып есептелмейтін, қысқа мерзімдік пассивтер жағдайында ол туралы толық көлемде айтуға болмайды [1].

Кәсіпорын капиталын пайдаланудың тиімділігін арттыруының ең негізгі жолы – капиталды оңтайлы басқару шараларын ұйымдастыру.

Капиталды басқаруды жетілдіру бойынша, ұсыныстар ретінде капиталды ұлғайту саясатын ұсынуға болады. Қаржы менеджментінің осы бағыты келесі мән-жайлар бойынша сипатталады:

- капиталды ұлғайту, кәсіпорынға нарық экономикасының шым-шытырығын оңай орындап шығуға ықпал жасайды. Міне сондықтан, капиталдың абсолютті сомасын үнемі өсіріп жетілдіру қажет болады.

- пайда, капиталды ұлғайтудың негізгі дереккөзі болып табылады. Жалпы және таза пайдадан алынатын барлық ықтимал резервтерді жасау жолымен немесе дивиденттерге бөлінбеген таза пайда бөлігін тікелей есептеу арқылы, кәсіпорынның айналымына пайданың елеулі бөлігін енгізу қажет.

Пайда, ақшалай қорлардың негізгі формасы іспетті, тиісті бағалары бойынша, сатудан түскен және толықтай өзіндік құнының арасындағы ақшалай түсімнің айырмасын көрсетеді. Осы себептен, пайданың ұлғаюы, бәрінен бұрын, өнімдер дайындауда жұмсалатын шығындардың төмендеуі, өткізілген өнімдердің көлемінің ұлғаюына байланысты болады.

Нарық жағдайларында, өнімдерді сатудан түскен ақша, кәсіпорын қызметінің басты көрсеткіштерінің бірі болады. Өнімдерді өткізудің көлемін ұлғайту, кәсіпорының шығаратын өнімінің тұтынушылардың талаптарына сәйкес келіп, қаншалықты сұранысқа ие болуына байланысты болады. Бағалар саясаты, сату көлемінің ұлғаюында ерекше рөл атқарады. Көбінесе, өндірілетін өнімдердің бағасының арзандатылуы, оның сұранысын ынталандырады, мұның өзі, түсімнің ұлғаюына, ақыр аяғында, пайда жиынының өсуіне әкеп соқтырады. Кей уақыттарда капиталдың үштен екі бөлігінің «жаны кетуі-яғни, бос қалуы» оқиғалары кездесіп тұрады, және барлық жүктеме қалған бір бөлігіне үлесіне тиеді. Бағалар күн санап өсіп бара жатқан кезде, сол оқиғаларды қоспағанда, тауарды ұстап тұрудың ешқандай пайдасы жоқ болады. Жабдықтың немесе ғимараттың құндылығы оларды пайдаланудан емес, олардың бағасының қанша тұратындығына байланысты болады. Пайданың шамасы тауардың бағасының жоғары болуына қарағанда, сату жылдамдығына көбірек байланысты болады. Сондықтан, бағаның көтерілуі, банкротқа ұшыраудың тікелей жолы, ал капитал айналымының анағұрлым жоғары жылдамдығы, банкротқа ұшыраудан

құтылуға көмектеседі. Кәсіпорын капиталының құнын көтеру жолдарын келесі түрде тұжырымдауға болады. Ол:

1. Кәсіпорынның салынған капиталын есептеу үшін, ағымдағы құны (бухгалтерлік түсінік бойынша) бұл, негізгі қорлар бойынша, есептелген тозу сомасын шегергендегі теңгерімдік құны. Кәсіпорынның меншікті капиталының құрылымындағы аса маңызды болатын, тозуды және кәсіпорынның негізгі қорларының өтемпұлын азайтатын барлық әдістер, ағымдағы құнды жоғарылату әдістері болып табылады.

2. Нарықтық құн бұл, табыстылықтың, қауіптілік дәрежесін, қаржылық салымдар және с.с. есепке ала отыратын болашақтағы құн. Мұндағы құнды жоғарылау жолдары келесілер - өндірістің табыстылығы мен пайдалылығын, сонымен қатар, кәсіпорын қаражаттарының айналымдылығын ұлғайту. Жан-жақты қарастырайық.

Қаржылық есеп берушілік тікелей көрсеткіштерінен басқа, активтер айналымдылығы, пайдалылық, қор қайтарымы, қор сыйымдылығы, қор пайдалылығы іспетті, салыстырмалы коэффициенттердің қатарында, кәсіпорынның меншікті капиталын пайдаланудың тиімділігі мен жағдайы сипатталатын болғандықтан, онда кәсіпорында осы көрсеткіштерді жоғарылататын әдістер, кәсіпорындағы меншікті капиталды пайдаланудың тиімділігін арттыру үшін қолданылатын әдістер болып қызмет етеді.

Пайдалылық пен кірістілік көрсеткіштерінің ортақ экономикалық сипаттамасы болады, олар кәсіпорынның жұмысы және оның шығаратын өнімдерінің түпкілікті тиімділігін қамтып көрсетеді. Егер кәсіпорын таза пайда алатын болса, онда бұл тиімді кәсіпорын деп есептеледі.

Пайдалылықтың деңгейіне ықпал жасайтын көптеген факторлар болады. Осы факторларды ішкі және сыртқы факторлар деп екі топқа бөлуге болады. Сыртқы факторлар бұл, аталған ұжымның күш салуына байланысты емес факторлар. Мысалы, материалдардың, өнімнің, тасымалдау тарифтерінің, өтемпұл нормаларының және т.с.с бағасының өзгертілуі. Осындай іс-шаралар кәсіпорындардың өндірістік-шаруашылық қызметінің жалпы көрсеткіштеріне зор ықпалын тигізеді.

Пайдалылықты техникалық-экономикалық факторлардың ықпал етуінің нәтижесі іспетті, ал демек, оның негізгі мақсаты, техникалық-экономикалық факторлардан келіп шығатын, өндірістік-шаруашылық қызметінің түпкілікті қаржылық нәтижелердің сандық тәуелділігін анықтап, табу болатын, техникалық-экономикалық талдау нысандары іспетті қарастыруға болады.

Кәсіпорынның басшылығына кәсіпорынның пайдалылығын көтеру бойынша іс-әрекеттерді жетілдіру үшін:

- кәсіпорынның пайдалылық көрсеткіштерінің серпінін бағалау және осы көрсеткіштерге ықпал ететін факторларды анықтау;
- басшылық ету кезінде кеткен қателіктер және де кәсіпорынның өндірістік-шаруашылық қызметіндегі басқа да кемшіліктер себебінен туындаған ысырап жасау мен залалдардың себептерін зерделеу және айқындау;
- кәсіпорынның табысы мен пайдалылығын ұлғайтудың ықтимал жолдарын айқындау қажет.

Қаржы саласындағы кәсіпорынның тұрақты дамуы, сыртқы іспетті, ішкі факторлардың әрекет етуі есебінен қамтамасыз етіледі, айта кететіні, кәсіпкер үшін бәрінен бұрын, сыртқы мән-жайлардың ерекше маңызы бар, ол бұл жағдайларды өзгерте алмайды және соларға бейімделуге мәжбүр болады. Кәсіпорынның ішкі факторы, осылайша сыртқы факторларға (ықпалға) тиімді түрде әрекет ете бастау үшін пайдаланылады. Ішкі ортаны саралау, құрал болып қызмет етеді, соның көмегімен, кәсіпорын басшылығы болуы мүмкін қауіптілікті алдын ала көру және қайтадан ашылған мүмкіндіктерге дер кезінде әрекет ете бастау мақсатында, кәсіпорынға қатысты сыртқы факторларды бақылайды [2].

Соңғы уақыттарда, өнімді өткізу, жарнама жасау, тауардың жылжытылуы тым артығырақ маңызды мағынаға ие болып бара жатыр. Осы көрсеткіштер саралап, талдаудың ішінде негізгі орындардың бірін иеленеді.

Қолданыстағы ресурстардың барлық түрлерін пайдаланудың тиімділігін арттыру үшін, резервтерді іздеу, кез келген өндірістің басты міндеттерінің бірі. Тек, қаржы-экономикалық талдаудың көмегімен ғана, осы қорларды айқындап, тәжірибеде пайдалануға болады. Пайдалылықты ұлғайтудың резервтері қолданылады. Олардың қатарына жатқызылатындар: өндіріс көлемін және өнімдерді өткізуді (жұмыс, қызмет) ұлғайту, олардың меншікті өзіндік құнын азайту және сапаны жоғарылату, кәсіпорынның сыртқы ортасын басқару. Бұдан ары қарай, оның активтерінің айналымдылығын ұлғайту әдістерімен, кәсіпорынның меншікті капиталының пайдаланудың тиімділігін жоғарылтауды қарастырайық.

Кәсіпорынның меншікті капиталының айналымдылығын жылдамдату, кәсіпорынның жұмыс істеуінде тиімділіктің арттырылуы кезінде, маңызды рөл атқарады. Меншікті капитал өндірістегі жұмыстың айналымын неғұрлым жылдам жасайтын болса, белгіленген уақыттың бір бөлігінде, капиталдың сол сомасында кәсіпорын соғұрлым пайданы көбірек алып, өнімдерін өткізеді.

Айналым қаражатының айналымдылығын жылдамдату, өндірістік-өткізу циклінің әр түрлі сатыларындағы орналасу уақытына, оның ұзақтығының қысқаруына байланысты болады.

Демек, айналым қаражатының айналымдылығын жылдамдату, заманауи жағдайлардағы кәсіпорынның іскерлік белсенділігін көтерудің алдағы негізгі міндеттері болып табылады және оған әртүрлі жолдармен қол жеткізіледі.

Өндірістік қорларды жасау кезеңінде, келесілер болуы мүмкін:

- қорлардың экономикалық негізделген нормаларын енгізу;
- шикізат, жартылай фабрикаттарды жеткізушілердің, бұйымдарды ораушылардың және басқалардың тұтынушыларға жақындауы;
- тікелей ұзақ байланыстарды кеңінен пайдалану;
- материалдық-техникалық қамтамасыз ету кезінде, қоймалар жүйесін кеңейту;
- кешенді механикаландыру және өндірісті автоматтандыру.

Аяқталмаған өндіріс сатысында:

- ғылыми-техникалық прогрессті жылдамдату (прогрессивті техника мен технологияны енгізу, әсіресе, қалдықсыз және қалдығы аз технологияны, роботтандырылған технологиялық кешендерді, роторлық желілерді, өндірістік химияландыруды енгізу);
- стандарттауды, бұйымдарды сәйкестендіруді, типтендіруді дамыту;
- өндірісті ұйымдастырудың формаларын жетілдіру, неғұрлым арзандау құрылымдық материалдарды қолдану;
- шикізат және отын-энергетикалық ресурстарды үнемді пайдалануды экономикалық ынталандырудың жүйесін жоғары сатыға көтеру;
- жоғары сұранысқа ие болатын қнімдердің (жұмыс, қызмет) меншікті салмағын ұлғайту.

Айналыс кезеңінде:

- өнімдерді тұтынушыларды (жұмыс, қызмет) оны дайындаушыларға жақындату;
- есеп айырысудың жүйелерін жетілдіру;
- тікелей байланыстар бойынша, өнімдерді (жұмыс, қызмет) шұғыл түрде шығару бойынша, тапсырысты орындаудың салдарынан өткізілген өнімдердің көлемін ұлғайту.

Осылайша, олардың кәсіпорынның өндірістік және шаруашылық қызметінен барлық жағынан да, оң ықпал жасайтындықтан, айналыстағы қорларды пайдалануды жақсартудың экономикалық жағынан тиімділігі және айналыстағы қорларды үнемдеу өте маңызды болады.

Әрбір кәсіпорында материалдық ресурстарды үнемдеудің резервтері болады. Резерв деген сөзден пайда болатын немесе пайда болған, бірақ, материалдық ресурстарды

пайдалануды жақсартудың әлі пайдаланылмаған (толығымен немесе ішінара) мүмкіндіктері деп түсіндіріледі.

Іс-шаралардың сипатына байланысты, өнеркәсіп және өндірістегі ресурстарды үнемдеу қорларын жүзеге асырудың негізгі бағыттары өндірістік-техникалық және ұйымдық-экономикалық болып бөлінеді.

Шикізатты өндірістік тұтынуға сапалы дайындау, материалдардың аса үнемді түрлерін қолдану, жаңа техника мен прогрессивті технологияны енгізу, өнімдерді (жұмыс, қызмет) өндірісі үдерісі кезінде қолданылатын материалдық ресурстарды азайтудың ықтимал жолдарын қамтамасыз ететін, қайталама материалдық байлық көздерін барынша көп пайдалануды қамтамасыз етумен байланысты болатын іс-шаралар өндірістік-техникалық бағыттардың қатарына жатқызылады.

Материалдық байлық көздерін үнемдеудің негізгі ұйымдық-экономикалық бағыттарына: өнімдердің материалды қажетсінуін жоспарлау мен нормалаудың ғылыми деңгейін арттыру, техникалық негізделген нормаларды және материалдық ресурстарды жұмсаудың көрсеткіштерін енгізу, өндірісте өнімнің жаңа, аса тиімді түрлерін жылдамдатып дамытуда қорытындыланатын үдемелі үйлесімді орнатумен байланысты болатын шаралардың кешені.

Әрбір нақты кәсіпорындағы материалдық байлық көздерін үнемдеудің басты бағыты бұл, жұмыс орындарында сол бір материалдық ресурстарды пайдалана отырып, ақырғы өнімнің шығуын ұлғайту, өндірісті техникалық жағынан жабдықтандыруға, жұмысшылардың шеберлік деңгейіне, материалдық-техникалық қамтамасыз ету деңгейіне, шығынының мөлшеріне және материалдық ресурстардың қорларының санына, олардың деңгейінің негізділігіне байланысты болады [3].

Қазіргі жағдайда, айналым қаражаты қажеттіліктерін дұрыс анықтаған аса маңызды. Кәсіпорынның айналым қаражаты айналымның барлық сатылары бойынша, тиісті түрде, ең төмен деңгейде, бірақ, жеткілікті мөлшерде үлестірілуге тиісті. Мөлшерден тыс қорлар айналыстан ақша қаражатын аударып әкетеді және материалдық-техникалық қамтамасыз етудің жеткіліксіздігін, өндіріс үдерісі мен өнімдерді өткізудің бірқалыпты еместігін айқындайды. Осының барлығы ресурстардың тозуына, олардың тиімсіз пайдаланылуына әкеп соқтырады.

Әдебиеттер:

1. Бланк, И. А. Основы финансового менеджмента : в 2 т. / И. А. Бланк. – 4-е изд., стер. – М. : Омега-Л, 2012
2. Myers S. The Capital Structure Puzzle.// Journal of Finance. №39, p. 57-59
3. Подольский В.И., Сотникова Л.В. Бухгалтерский учет формирования капитала. «Бухгалтерлік есеп», №2, -2011.

ОСНОВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРИ ОБЪЕДИНЕНИИ БИЗНЕСА В КАЗАХСТАНЕ

Бексултанова С.М., Омашева А.Б.

Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева,

г. Астана, Республика Казахстан

E-mail: sabina.bexultanova@gmail.com

Тема слияний и поглощений (англ. mergers and acquisitions, далее М&А), не теряющая своей актуальности, активно обсуждается на страницах деловых и периодических изданий. Прошлый год стал рекордным для рынка слияний и поглощений. По подсчетам аналитиков, мировой совокупный объем сделок М&А достиг \$4,9 трлн. В этом году также на международной арене предстоит ряд сделок, которые были запланированы ранее. Так, ожидается завершение сделки по приобретению корпорацией Visa Inc. европейской